

معجزه ایمان !

آن قسم از عوامل پیشرفت اسلام که مربوط به روح و محتوای اسلام بوده در شماره های پیش مورد بررسی قرار گرفته اینک به قسم دیگر آن که مربوط به روحیات و رفتار مسلمین است می پردازیم .

« ایمان » همانطور که خواجه نصیرالدین طوسی میگوید ، عبارت است از « باور داشتن » خواه این باور مربوط به آفریدگار جهان و زندگی پس از مرگ و مبادی مذهب باشد و خواه مربوط به درستی و اصالت هر مکتب و ایده ای (۱)

در هر صورت این « باور داشتن » اثرات معجز آسایی دارد : قدرت تحمل را زیاد میکند ، روح امید و فداکاری را افزایش میدهد ، زندگی را پر نشاط میکند ، تشویش و نگرانی را از آدمی دور می سازد ، قدرت اراده و خودداری از گناه را نیرومند میکند ، شجاعت و شهامت به آدمی می دهد ، چه بسا احساس درد ورنج را از انسان دور ، و امراض را شفا می بخشد .

گرچه هر عقیده و باوری دارای اثرات فوق العاده و شگفت انگیز است اما ایمان مذهبی که بر اساس اعتقاد به مبدء و معاد و مقدسات دینی استوار است ، اثرات معجزه آساستری دارد . « ویلیام جیمس » در پاسخ اینکه چگونه ایمان مذهبی میتواند تا این اندازه به آدمی آرامش ، شهامت ، استقامت ؛ امیدواری و قدرت بدهد ، میگوید : آرامش جاویدان اعماق اقیانوس ، هرگز با امواج طوفانی سطح آن ، مشوش نخواهد شد .

کسیکه متکی به حقائق بزرگ و معنوی است ، از تغییرات و تطورات مختصر و فراز و نشیبهای دائمی و جاری زندگی ، دستخوش نگرانی و تشویش نخواهد شد ، از این روست که

(۱) اوصاف الاشراف ص ۶

شخصی که صاحب ایمان مذهبی باشد؛ از هر اضطراب و تشویشی مصون بوده و به اصطلاح درقبال پیچ و خمهای روزگار، تن به قضا خواهد داد و با آمادگی آنها را استقبال خواهد نمود (۱)

«دیل کارنگی» درباره اثرات معجز آسای ایمان مذهبی مینویسد: «امروز حتی روان پزشکان هم یکنوع مبلنین جدید مذهبی شده اند. آنها هرگز به ما توصیه نمیکنند که برای رهایی از دوزخ آنجهان به معتقدات مذهبی بای بند باشیم بلکه سفارش میکنند که برای نجات از جهنمی که عبارت از قرحۀ مدهه، آئزین دوپراترین، درهم ریختگی عصبی و دیوانگی است، بهتر است ایمان مذهبی داشته باشیم.

در امریکا بطور متوسط هر سی و پنج دقیقه یک نفر انتحار میکند و هر دو دقیقه یک نفر دیوانه میشود. اگر مردم دنبال آن آرامشی که در مذهب و دعاهای مذهبی پنهان است می رفتند بیشتر این خود کشیها و دیوانگیها منتفی می شد.

دکتر کارل ژنک در کتاب خود «بشر امروزی در جستجوی خدا» مینویسد: «در مدت سی سال گذشته مردمانیکه از تمام ملل تمدن عالم بوده اند، به من مراجعه کرده اند و من صدها تراز بیماران را معالجه کرده ام، میان تمام بیماران من که در نیمه دوم زندگی یعنی بالغ بر سی و پنج سالگی بودند، کسی را نیافتم که بالاخره معمایش یاقتن یک عقیده مذهبی نباشد.

مطمئناً میتوانم بگویم که بسیاری و کسالت روحی همه آنها این بود که آن چیزهایی را که مذاهب زنده هر عصری به پیروان خود بخشیده اند، آنها از دست داده بودند و هیچکدامشان مادامیکه دلبستگی به یک عقیده مذهبی پیدا نکردند، بهبودی نیافتند.

روی همین جهت است که ویلیام جیمس میگوید: «ایمان از نیروهایی است که بشر به کمک آن زنده است و فقدان آن، یعنی مرگ و نابودی».

داروی سرگشتگی جوانان

دکتر «بیلی گراهام» در مجله «ریدرز دایجست» تحت عنوان «دستور العملی جالب برای جوانان تمام کشورهای دنیا که در یک نوع بیقراری و ناامیدی به سر می برند» مینویسد: «جوانان امروزه با مقایسه با نسلهای گذشته باسوادترین، خوش ذوق ترین و باهوش ترین نسلهها به شمار میروند، ولی معلوم نیست چرا همیشه عدم امنیت احساس میکنند، غمگین هستند و ناراضی، آنها حقیقتاً چه میخواهند؟ اینها سوالاتی است که در تمام کشورهای دنیا مطرح

میشود و دانشمندان علم الاجتماع پاسخهای گوناگون به آنها داده اند .

آنکه همین نویسنده زیر عنوان « اعتقاد و ایمان قوی » بزرگترین عامل نارضایتیها ، خرابکاریها را نداشتن اعتقاد و ایمان نیرومند ، معرفی میکند و اینطور ادامه میدهد . « ما بایستی اعتراف کنیم که در مورد پرورش ایمان و عقیده در جوانان خود ، سخت کوتاهی نموده ایم .

یک روز یکی از دوستان من با اندوهی فراوان و دلی شکسته به من (بیلی گراهام) مراجعه نموده و ماجرای اندوه خود را با من چنین در میان گذاشت : « پسر من بطور ناگهانی نزد من آمده و گفت که میل ندارد به مدرسه برود . گفتم : چرا ؟ جواب داد : پدر ! حقیقت اینست که من از توفرت دارم !

من که از این حرف یکه خورده و مغز من تیر میکشید ، گفتم : چرا پسر من ! من که بخواهم چیزی دادم جواب داد : بلی تو به من همه چیز داده ای ، همه چیز ، به جز آن چیزی که بتوانم به آن ایمان داشته باشم » (۱) یعنی خدا .

قدرت خارق العاده يك مرد با ایمان

بسیار دیده شده که افرادی که از لحاظ جسم ناتوان و یا از جهت عدد ناچیز بودند ولی در اثر پای بندی به مرام و عقیده خود ؛ توانستند حیرت انگیزترین کارها را انجام ، و پشت بزرگ ترین قدرتها را بر زمین آرند .

سالها بود که حکومت بریتانیای کبیر از گروه ملت ستم دیده هندوستان بار میکشید و بدترین اهانتها و ستمها را نسبت به او روا میداشت تا آنکه شخصیتهای بزرگی چون تیلک ، گوخال ، محمد علی جناح ، اقبال و گاندی در آن کشور پدید آمده نهضتهای ملی را رهبری کردند .

«مهااتما گاندی» این مرد کوتاه قد و ضعیف الجثه با صورتی لاغر و گوشهائی بزرگ و برگشته شب کلاهی سفید بر سر و جامه سفیدی از پارچه خشن در بر . . مبارزه دامنه دار و پیگیری راعلیه بریتانیای زورگو آغاز کرد .

او به جای مبارزه مثبت ؛ از مبارزه منفی استفاده میکرد ، هفته ها روزه میگرفت ، با نخریسی و بافتن پارچههای وطنی و دوختن کفشها از چوب صندل ، مردم را وادار به مصرف کالای وطنی میکرد و با تحریم اجناس خارجی و جشن لباس انگلیسی سوزان ، کارخانههای انگلستان را تعطیل نمود .

و بالاخره آنقدر در این راه فداکاری و مبارزه کرد که آخر الامر حکومت غاصب انگلستان را به زانو در آورد .

گرچه او در این راه جان خود را از دست داد ولی کشور زرخیز هندوستان را استقلال بخشید (۱)

شما فکر میکنید گاندی یعنی این مرد بزرگی که دنیا نظیرش را کمتر دیده است از کجا این همه قدرت را بدست آورده بود ؟ این قدرت خارق العاده و آن مبارزات پیگیر ، معلول نیروی ایمان و اعتقاد به خدا و پناه بردن به او از راه عبادت و دعا بوده است .

خود او میگوید : « من در تجارب زندگی عمومی و خصوصی خود تلخ کامیهای بسیار سخت داشتم که مرا دستخوش ناامیدی می ساخت . اگر توانستم برای ناامیدی ها چیره شوم به خاطر دعا و نمازهایم بوده است .. هر چه زمان می گذشت اعتقاد من به خدا و نداد افزایش می یافت و نیاز من به دعا و نماز بیشتر می گشت و صورتی مقاومت ناپذیر بخود می گرفت ، بدون آن زندگی برایم سرد و تهی بود .

و در جای دیگر میگوید : « اگر من حضور خدارا در درون خود حس نمی کردم در هر روز با آنچنان تیره روزیها و مصائبی مواجه میگشتم که از ناامیدی دیوانه میشدم و سرنوشتم این می بود که خود را در رود « هو گلی » بیفکنم (۲) (یعنی خود کشی می کردم) .

آری همین ایمان نیرومند است که باعث شده پیروان بودا در هندوچین و ویتنام مدت بیست سال با بزرگترین قدرتها به جنگند و در این راه از بذل جان و مال دریغ نوزند تا جائیکه در روزنامهها میخوانیم فلان رهبر بودائی خود را در آتش سوزانده است و بالاخره با مبارزات پی گیر خود پشت بزرگترین قدرتهای جهان را به زمین آورده و آنها را بالاخره واداشت که به شکل مفتضحانه ای از آن خارج کردند !

آری ایمان از این نوع معجزات زیاد دارد و مادر شماره آینده اثرات معجزه آسای ایمان را که یکی از عوامل بزرگ پیشرفت اسلام بوده مورد بررسی قرار خواهیم داد .

(۱) برای اطلاع بیشتر از زندگی گاندی مراجعه شود به کتابهای : مهاتما گاندی نوشته رومن رولان « گاندی فرزند اشتهاباه زمان » نوشته لوئیز فیشر .

(۲) مراجعه شود به کتاب « همه مردم برادرنند » گزیده آثار مهاتما گاندی که به مناسبت یکصدمین سال ولادت گاندی از طرف کمیسیون ملی یونسکو در ایران منتشر شده

است ص ۱۷۶-۱۹۲